

گوهر ماندگار

■ دکتر علیرضا اسفندیاری مقدم

عضو هیئت علمی گروه کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

■ گوهر ماندگار: زندگینامه، شرح فعالیت‌ها
و آثار دکتر رحمت‌الله فتاحی. به اهتمام
انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران (شاخه
خراسان)، تهران: چاپار، ۱۳۸۸، ۳۳۶ ص،
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۹۴-۵۱-۴

دانشجو، فشار روزافزون هدایت و مشاوره پایان‌نامه، و گله‌های انتظار طولانی برای اشتغال فارغ‌التحصیلان کتابداری قرار دارند، حیاتی تازه می‌بخشد تا همچون گذشته، قوای باقی‌مانده خود را در خدمت حرفه و شاعلان این حرفه به کارگیرند و از این طریق بر دامنه امید به آینده در حرفه کتابداری بیفزایند. وی می‌افزاید: به گواه مطالبی که در این کتاب درج شده، دکتر فتاحی فردی شاخص در به‌ثمررساندن رسالت‌ها و ایده‌های حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران است. باشد که اینگونه اقدامات، گوشه‌ای از قدردانی‌هایی باشد که آقای دکتر فتاحی سال‌هاست از شایستگی لازم برای تجربه آن برخوردار بوده است.

در فصل اول زندگینامه دکتر رحمت‌الله فتاحی ذکر شده است. وی در سال ۱۳۳۰ در همدان به دنیا آمد. در سال ۱۳۴۹ در رشته زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه فردوسی پذیرفته شد. در سال ۱۳۵۵ وارد دوره کارشناسی ارشد کتابداری در دانشگاه تهران شد. در سال ۱۳۷۱ به‌اتفاق همسر فرهیخته خود، دکتر مهتری پریخ، وارد دوره دکتری کتابداری در دانشگاه نیوساوت‌ولز کشور استرالیا شد.

در چندین سال گذشته، دکتر فتاحی بارها و بارها با برگزاری بزرگداشت خود مخالفت کرده، اما در نهایت به احترام

این کتاب به‌مناسبت مراسم بزرگداشت استاد اندیشمند، دکتر فتاحی، که چهارشنبه هجدهم آذرماه ۱۳۸۸ برگزار شد، منتشر شده است. کتاب شامل پیش‌گفتار، مقدمه و پنج فصل است.

منصور میرزایی، دبیر اجرایی همایش و مسئول کارگروه گردهمایی‌های شاخه خراسان، در پیش‌گفتار کتاب با گریزی به شعر استاد شهریار، مقام شامخ معلمی و استادی را می‌ستاید:

می‌توان در سایه آموختن

گنج عشق جاودان افروختن

از پدر گر قالب تن یافتیم

از معلم جان روشن یافتیم

ای معلم چون کنم توصیف تو

چون خدا مشکل توان تعریف تو

وی سپس به ابعاد گوناگون افتخارآفرینی‌های دکتر فتاحی و چگونگی برگزاری این نکوداشت از مقام فکر تا عمل اشاره می‌کند. نیز، از برگزارکنندگان این مراسم سپاس‌گزاری می‌کند.

دکتر محمدحسین دیانی در مقدمه می‌نویسد: این عرض سپاس به پیشگاه استاد، در پویاترین و در عین حال در بحرانی‌ترین لحظه حیات رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، نسیم جان‌بخشی است که روح و جسم استادانی را که تحت تأثیر فشار روزافزون افزایش

در زیر هریک از موضوعات اصلی، اطلاعات کتاب‌شناختی مقالات فارسی و انگلیسی و کتاب‌های دکتر فتاحی که درباره آن موضوع نوشته‌اند، آورده شده است. آن دسته از مقالات استاد که چکیده دارند، به همراه چکیده در این فصل معرفی شده‌اند

اطلاعات و دانش؛ مرجع‌شناسی؛ انواع کتابخانه‌ها، خدمات و کاربران؛ مدیریت و نیروی انسانی؛ فناوری اطلاعات، اینترنت و موتورهای کاوش؛ آموزش کاربران و سواد اطلاعاتی؛ پژوهش، تولید علم، نگارش و نشر؛ گوناگون؛ مقالات کوتاه در نشریه تازه‌های اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی؛ طرح‌های پژوهشی؛ راهنمایی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری؛ راهنمایی سایر آثار.

در زیر هریک از موضوعات اصلی، اطلاعات کتاب‌شناختی مقالات فارسی و انگلیسی و کتاب‌های دکتر فتاحی که درباره آن موضوع نوشته‌اند، آورده شده است. آن دسته از مقالات استاد که چکیده دارند، به همراه چکیده در این فصل معرفی شده‌اند.

فصل پنجم که شامل پیوست‌هاست، حاوی دو بخش تقدیرها و عکس‌هاست.

در پایان، ضمن تشکر از بنیان تدوین و انتشار این اثر، امید می‌رود با مطالعه نکته‌نکته آن و تمرین مشقی که فتاحی به ما می‌آموزد، شاهد تولد فتاحی‌ها و رحمت‌های دیگر در کتابداری، این حرفه مضافاً باشیم. کما اینکه گر نیک بنگریم در جامعه کتابداری ایران عزیز، گوهرهای درخشان فراوانی وجود دارند و از آنها غافلیم.

پی‌نوشت‌ها:

1. ali.isfandyari@gmail.com
2. University of New South Wales

خواسته جامعه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران برای برگزاری این بزرگداشت، با این رخداد موافقت کرد. وی معتقد است که «این بزرگداشت، بزرگداشت یک فرد نیست بلکه پاس داشت حرفه است و بزرگداشت شأن و مقام اساتید و کسانی است که در این حرفه، دلسوزانه فعالیت می‌کنند».

فصل دوم به کارنامه فعالیت‌ها و اثربخشی دکتر رحمت‌الله فتاحی در سطح سازمانی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی اختصاص دارد. مطالعه این فصل، که خود به‌تنهایی، نمودی از یکی از ارزش‌ها و جذابیت‌های حرفه کتابداری است، سرشار از فایده، امید، پویایی و بالندگی است؛ ارزش و جذابیتی که از سوی یک نفر، فارغ از لطف تمام کسانی که در مشی مسیر علم و عمل همراه وی بوده است، هویدا گشته است.

موضوع فصل سوم، دکتر رحمت‌الله فتاحی از نگاه دیگران است. در این فصل، که پرجمع‌ترین فصل کتاب است، دیدگاه‌های سه گروه از افراد، یعنی استادان و همکاران، شاگردان و دانشجویان و خانواده آقای دکتر فتاحی منعکس شده است. برای گردآوری اطلاعات این بخش، سؤالاتی برای هریک از افراد طراحی شد و نظر ایشان درباره دکتر فتاحی از پنج بعد شخصیتی، اخلاقی، علمی، اجتماعی و حرفه‌ای پرسیده شد. اما چون برخی ترجیح دادند که به روش خود متنی مستقل را درباره استاد بنگارند، از این رو، به‌رسم امانت‌داری عین مطلب ارسالی آنها در این بخش درج شد. در پایان این بخش نیز یک جمع‌بندی و تحلیل کوتاه از دیدگاه‌های افراد درباره دکتر فتاحی ارائه شده است.

فصل چهارم به معرفی آثار، تألیفات و پژوهش‌های دکتر رحمت‌الله فتاحی اختصاص دارد. در این فصل، آثار علمی (شامل مقالات فارسی و انگلیسی، کتاب‌ها و دیگر مطالب، اعم از مقالات کوتاه، طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌های راهنمایی‌شده و دیگر آثار راهنمایی‌شده) استاد معرفی شده است. مباحث اصلی این فصل، به‌لحاظ موضوعی، بدین شرح است: مباحث نظری و کلی کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ سازمان‌دهی